

Judiska Församlingen i Stockholm
Rabbin Mattias Amster

telefon: 0720 503 532
epost: mattias.amster@jfst.se

Innehåll	
Pesach inledning	3
<i>Pesach – Kashrutinformation</i>	4
Produkter godkända för Pesach i vanliga handeln	6
Pesach kashring	11
<i>Pesach - Historik och Traditioner</i>	16
Makolet öppettider Pesach	20
Auser Dalim försäljning av Matse	21
Gästjänsttider mm för Pesach 5785/2025	22
Stora Synagogan	22
Adat Jisrael, Adat Jeschurun	22
Böner vid sökande och annullerande av chamets	23
Tidslinje Pesach	24

Mer information om Pesach

[Download the OU Guide to Pesach 2026 2026 - Kosher for Passover](#)

<https://oukosher.org/passover/articles/pesach-recipe-substitutes/>

<https://jfst.se/judendom-judar/judiska-helgdagar/pesach/roerligt-material-fraan-rabbinerna/>

(Se dock denna Pesachkosherlista om tveksamhet råder.)

Recept med ingredienser från Pesachkosherlistan.

- 1) <https://youtu.be/jBFTO654QCE>
- 2) <https://youtu.be/uo1iAu1CNrE>
- 3) <https://youtu.be/uo1iAu1CNrE>

Miraklet med uttåget ur Egypten har bevarats i våra traditioner genom alla generationer, och våra lärde har hela tiden försökt att forska i den unika händelse som ledde till bildandet av det judiska folket, och vilken tjänande till att befästa förbundet mellan G_d, det judiska folket och Erets Israel. Ändamålet till uttåget var att för G_d skulle kunna ge oss Toran på Sinaiberget och också låta oss komma i besittning av Erets Israels som fria människor.

En av de tydligaste traditionerna på Pesach, som har iakttagits rigoröst av alla generationer, är undanröjandet av chamets i hemmet. Toran berättar hur Farao och egyptierna tvingade det judiska folket att hastigt lämna Egypten efter den tionde plågan som var dödandet av de förstfödda. På grund av detta hade de inte tid att förbereda mat för resan, inte heller hade den snabbt hopknådade degen hunnit jäsa, så de bakade ut degen "till osyrade kakor – ty den hade ännu inte blivit syrad." (2MB 12:39).

Toran förbjöd alla kommande generationer att använda chamets på Pesach, av två anledningar:

- a) För att på ett påtagligt sätt påminna oss om miraklet som skedde för våra förfäder i Egypten, när G_ds "mäktiga hand" befriade dem.
- b) För att påminna framtida generationer om hur mycket tillit våra förfäder hade till G_d. De hade inte hade förberetts varken känslomässigt eller genom information om denna stora förändring i livet, från slaveri till frihet, och hade därför inte samlat på sig stora lager med mat inför sin färd genom öknen utan litade på G_d som sin försörjare. Profeten Jeremia imponerades senare av denna tro, när han utropar (i Jeremia 2:2) ..."Herren sade:....Jag kommer ihåg, dig till godo, din ungdoms kärlek, huru du älskade mig under din brudtid, huru du följde mig i öknen, i landet där man intet sår".

Genom att avhålla sig från att äta chamets och genom att uppfylla påbudet med att äta matsa, visar vårt erkännande av G_ds storhet och bekräftar den utomordentliga tilliten hos våra förfäder som lämnade Egypten.

Detta förklarar också varför påbudet om chamets är så strängt att en person som äter chamets på Pesach skall beläggas med straffet "karet", eller en G_domlig utstötning ur den judiska gemenskapen. Under Pesach är till och med innehavet av chamets en överträdelse och om så bara en enda smula av chamets hamnar i mat som annars är helt kosher till Pesach, så blir hela denna rätt förbjuden.

För att försäkra oss om att vi inte skall ha någon som helst chamets i vår ägo, erbjuder Halachan tre olika tillvägagångssätt:

- a) Att söka efter chamets i vårt hem innan Pesach och att bränna det vi hittar.
- b) Att helt och hållet fränsäga oss ägandeskap av vår chamets
- c) Att sälja denna chamets till en icke-jude.

Försäljning av chamets

Fullmakt för försäljning av chamets finns på följande platser:
Makolet, Adat Jisrael och i Adat Jeschurun.

Det kommer även att gå att sälja chamets online:

[Mechirat chamets 5786 - Försäljning av chamets pesach 2026](https://jfst.se/om-oss/kalender/2026/april/mechirat-chamets-5786-forsaljning-av-chamets-pesach-2026/)

<https://jfst.se/om-oss/kalender/2026/april/mechirat-chamets-5786-forsaljning-av-chamets-pesach-2026/>

KOM IHÅG- FULLMAKTER FÖR FÖRSÄLJNING AV CHAMETS MÅSTE HA KOMMIT TILL RABBIN AMSTER SENAST TISDAG FÖRMIDDAG 31 MARS 2026!

Har du frågor kontakta rabbin Amster.

Vad är chamets?

Sädesslagen vete, råg, korn, havre och spält (en sorts vete) som i detta fall har den enzym som krävs att påbörja jäsningsprocessen och vilka kommit i kontakt med vatten under **minst arton minuter**.

Exempel på produkter, som är chamets:

Mjöl- och spannmålsprodukter

Nudlar, spagetti, farfel, gröt, bröd, kakor, samt alla torra spannmålsprodukter, som inte framställts speciellt för Pesach.

Maltprodukter

Samtliga malt- och jästprodukter, grönsaksextrakt, senap.

Drycker

Öl, whisky.

Mediciner

Kan innehålla chamets. Konsultera rabbinen.

Barnmat

Rådfråga rabbinen.

Chamets kärl

Mat som tillagats i chamets-kärl betraktas som chamets.

Djurmat

Rådfråga rabbinen.

Ovanstående är endast en vägledning och inte en komplett förteckning.

Kitnijot

Förutom de ovannämnda fem sädesslagen har de ashkenaziska församlingarna även som tradition att **inte** äta frön, bönor, linser, ärtor, ris, soja, majs och majsmjöl vilka betraktas som s k Kitnijot eller produkter framställda av dessa. Under särskilda förhållanden såsom t ex vid vård av sjuka barn eller äldre personer kan förbudet mot Kitnijot kringgås.

Rådfråga rabbinen.

Hygienprodukter

Chamets och chametsderivat som i sig är olämpliga såsom människo- eller djurföda (oätliga, osmakliga eller giftiga) betraktas i regel **inte** som chamets. Med anledning därav krävs heller inte någon särskild övervakning av dessa produkter för Pesach. Godkända produkter för Pesach rekommenderas emellertid för tänder, munhygien och läppar. Kosmetika, som innehåller alkohol, är chamets.

Produkter godkända för Pesach i vanliga handeln

Det rekommenderas starkt att köpa dessa produkter före Pesach. Kött- fågel- och ostprodukter kan i Stockholm **endast** köpas hos **Makolet**. Endast varor i övriga handeln märkta med Kosher LePesach/OUP Pesach är tillåtna på Pesach om de är tillverkade i Israel eller USA. För frågor om övriga varor hänvisas till rabbin Mattias Amster. Där inte annat anges, gäller nedanstående alla fabrikat.

Barnmat

Ella's Kitchen	Mango, Päron + papaya, Sötpotatisar pumpor äpplen + blåbär
----------------	---

Choklad

Fazer Wienerougat är parve och Kosher L'Pesach.

Diskmedel

Yes, alla sorter för handdisk	Yes Ultra, alla sorter för handdisk
Yes, alla sorter för maskindisk	
SUN Maskindisk	SUN Spolglans
SUN Brusande Tabletter	

Drycker

Naturligt mineralvatten, med och utan kolsyra, **utan tillsatta aromer** alla fabrikat

Coca Cola (endast svensk produktion)

Bravo, drickfärdig juice, Apelsin, Äpple

Del Monte juice, Apelsin, Äpple, Ananas, Ananas/Apelsin,
Äpple/Apelsin/Passion, Tropisk, Röd exotisk
JO drickfärdig juice alla smaker
Tropicana juice, Original, Ruby Breakfast, Golden Grapefruit

Fisk

Färsk kosher fisk. Sköljs av i kallt vatten innan användning.
Djupfryst kosher fisk (ej panerad och utan sås). Endast om förpackad i Norden.

Martin och Servera, Bexanders.

Kallrökt/varmrökt lax, vacuumförpackad, med endast salt tillsatt.

Tonfisk, konserverad i vatten: ABBA, ICA-Handlarna

Honung

Garant Svensk honung

Frukt, konserverad

Del Monte - päron, krossad ananas, ananasskivor i naturlig lag.

Frön

Linfrön – hela och obehandlade, utan tillsatser.

Se till så det inte anges "kan innehålla spår av" följt av något som räknas som chamets eller kitnijot.

Hampafrön – hela och obehandlade, utan tillsatser.

Se till så det inte anges "kan innehålla spår av" följt av något som räknas som chamets eller kitnijot

Grönsaker

Alla, rena, färska eller frysta produkter t ex svamp och blomkål som ej är kitnijot, är tillåtna,

OBS! Djupfrysta blandade grönsaker kan innehålla ärtor och majs, som är kitnijot.

Quinoa alla naturliga sorter. Se till så det inte anges "kan innehålla spår av" följt av något som räknas som chamets eller kitnijot

Krossade och hela tomater på burk, utan tillsatt citronsyra (E330).

Endast märken tillverkade i Italien.

Kaffe

Bryggkaffe, alla sorter.

Nescafé Lyx, mellanrost och mörkrost

Kakao

Änglamark Ekologisk Kakao Kravmärkt

Kokos

Riven förpackad kokos utan tillsatser.

Kryddor

Naturella kryddor utan tillsatser

EJ curryblandningar

Matolja

Olivolja – extra virgin alla märken

Rapsolja – kallpressad och från Sverige, alla märken

Kokosolja som är märkt med OU är kosher lepesach.

Mejeriprodukter (Arla)

OBS! Även mellan- och lättvarianter av mjölkprodukter är tillåtna.

Ekologisk A-Fil	fetthalt 3%
Crème Fraiche, naturell	fetthalt 34%
Crème Fraiche, Laktosfri	fetthalt 32%
Cream Cheese Naturell	fetthalt 25%
Eko filmjolk	fetthalt 3%
Eko mjolk	fetthalt 3%
Filmjolk	fetthalt 3%
Gammaldags mjolk, KRAV	fetthalt 3,8-4,4%
Gräddfil	fetthalt 12%
Gräddfil, laktosfri	fetthalt 10%
Kelda Kaffegrädde	fetthalt 12%
Kefir	fetthalt 3%
Laktosfri filmjolk	fetthalt 3%
Laktosfri mjolk	fetthalt 3%
Laktosfri grekisk yoghurt - naturell	fetthalt 6%
Långfil	fetthalt 3%
Matyoghurt	fetthalt 8%
Kelda Matlagingsgrädde	fetthalt 15%

Kelda Mellangrädde	fetthalt 27%
Mild yoghurt naturell	fetthalt 3%
Mjök	fetthalt 3%
Smör	fetthalt 80% osaltat, normal saltat extra saltat
Vispgrädde (färsk)	fetthalt 40%
Visgrädde (färsk Eko)	fetthalt 40%
Ekologisk Yoghurt, mild nat	fetthalt 3%
Yoghurt, naturell	fetthalt 3%
Färskost	fetthalt 25%, 16%, lätt
Keso naturell	fetthalt 4%, 250gr, 500 gr
Keso naturell, ekologisk	fetthalt 4%, 250gr, 500 gr

Törsleffs

Karameliserad mjök

Nötter,

Råa (torkade) skalade hela eller med skal, krossade, hackade eller i spån (inte malda!). Utan tillsatser. Se till så det inte anges "kan innehålla spår av" följt av något som räknas som chamets eller kitnijot.

OBS. Jordnötter räknas som kitnijot.

OBS. Pekannötter bara om de är hela eller i halvör.

Margarin

Naturli Ekologisk Vegan Bredbart 225g – KLP Parve

Potatismjöl

Kockens, Lyckeby	Potatismjöl
Kockens, Lyckeby	Potatismjöl Kravmärkt
Semper - Po Fiber	

Salt

Alla sorter utan tillsatser och/eller tillsatta aromer

Sardiner

Coop makrill i tomatsås

Socker

Strö- och bitsocker utan tillsatser, alla märken.

Tandkräm

Alla fabrikat

(om någon vill vara extra strikt - Colgate Total Whitening)

Té

Löst, rent, té samt tépåsar, båda utan tillsatta aromer,

ej grönt té, **ej** frukttéer.

Ägg,

Eftersom kycklingar ofta matas med chamets är traditionen att köpa ägg innan Pesach och inte köpa ägg på Pesach.

Costco

* om det inte står med fet stil att produkten behöver ett extra P efter kosherstämpeln räcker det med att produkten har en "vanlig kosherstämpel" för att vara kosher för Pesach.

Arm & Hammer Pure Baking Soda

Choosen Foods 100% Pure Avocado oil

Chosen Foods Avocado Oil Spray

Kirkland Almond Flour Blanched,

Kirkland 100% Extra Virgin Olive Oil, **med OU-P**

Kirkland 100% Extra Virgin Olive Oil

Kirkland 100 % Spanish Extra Virgin Oil

Kirkland Signature Pistachios, **med OK-P**

Kirkland Shelled Pistachios

Kirkland Pecan Halves

Kirkland Signature Shelled Pistachios, **med OK-P**

Kirkland Signature Shelled Walnuts

Kirkland Signature Whole Almonds

Kirkland Signature Frozen Atlantic Salmon

Listerine Total Care Zero Mouthwash

TateLyle, Unrefined Demarara 100% Pure Cane Sugar, **med KLBD-P**

TateLyle, 100% Pure Cane Caster Sugar, **med KLBD-P**

Tetley Orange Pekoe Tea

Terra Delyssa Organic Extra Virgin Olive Oil

True North Atlantic Salmon

Sunmaid Organic California Sun Dried Raisins

Sunsweet Dried Plums Pitted Prunes

Pesach är en högtid som bör uppmärksammas speciellt. Förbudet mot chamets skall följas strikt. Det gäller endast en vecka per år och det förväntas därför att vi under denna korta period respekterar förbuden. Under Pesach använder vi oss av husgeråd som inte brukas under övriga delar av året, med undantag av vissa redskap som enkelt kan kashras. All kashring skall avslutas dagen före första Pesach-kvällen (redskap kan inte kashras förrän det förflutit 24 timmar sedan de senast använts). Hela bostaden skall rengöras fullständigt på morgonen första Sederkvällen och samtliga chamets köks- och bordsredskap plockas undan. Redskap avsedda för Pesach skall vara framtagna.

KÄLLOR TILL REGLER OM KASHRING

4:e Moseb. 31:22-33: "Guld och silver, järn, tenn och bly, allt sådant som tål eld, skolen I låta gå genom eld, så blir det rent ... men allt som inte tål eld skolen I låta gå genom vatten."

3:e Moseboken 6:28: "Ett lerkärl vari kokningen har skett skall sönderslås, men har kokningen skett i ett kopparkärl, så skall detta skuras och sköljas med vatten."

ALLMÄNT

Rengöring kan ske med vilket kosher rengöringsmedel som helst, och borstar, mm som använts till chamets, innan kashring har ägt rum.

HUVUDPRINCIPER

Redskap skall kashras på samma sätt som de använts. Redskap, som använts över eld men utan vatten, kashras genom glödning, d v s genom upphettning över öppen eld med stark låga - Lib'on. En liten låga (liten gasbrännare) är tillåten att användas när Hag'ala (se nedan) inte är möjligt, redskap som använts med varma vätskor, kashras med kokande vatten – Hag'ala. Fläckar, t ex rost skall avlägsnas innan kashring; redskap, som använts kalla skall endast diskas och torkas innan de doppas. Redskap som skall kashras får ej ha använts de senaste 24 timmarna.

METALL

Metallredskap, eller delar av dessa, som kommer i direktkontakt med eld utan vätska, kashras genom uppvärmning till rödglödning.

Rekommenderas att införskaffa nya redskap till bakning även om dessa sällan används, eftersom det är näst intill omöjligt att rengöra dem.

KASTRULLER

Kärl helt i metall fylls med vätska (t ex grytor, stekpannor, kastruller, bakformar m m) och upphettas över eld eller i ugn. Redskapen skall först rengöras noggrant så att all smuts och rost elimineras. Alla hörn, hål eller sprickor skall rengöras och skrapas. Om det ej är möjligt att utföra denna rengöring manuellt, kan man i stället kashra redskapen med hjälp av eld genom en gasbrännare. Efter rengöringen skall redskapen fyllas med kokande vatten. Medan vattnet kokar doppas en bit rödglödgat järn eller kol ned i vattnet, så att det bubblar kraftigt och rinner över. Därefter hälls vattnet ut och kärlet diskas i kallt vatten. Man kan även nedsänka föremålen i kokande vatten i ett större kärl som är Kosher Le Pesach och doppa ett rödglödgat järn eller kol i vattnet. Lock kashras på samma sätt som kokkärlen.

HANDTAG

Handtag kashras genom att kokande vatten hälls över dem.

Rekommenderas att ej kashra föremål med trä- eller plasthandtag. Om detta inte är möjligt, måste dessa noggrant rengöras i alla fogar och sedan nedsänkas i kokande vatten.

SILVER OCH NYSILVER

Silverredskap eller försilvrade bägare, skedar, knivar och gafflar rengörs först noggrant. Rengör även silverstämpeln och andra svåråtkomliga ställen. Knyt därefter ihop redskapen löst med ett band eller lägg dem i ett nät eller i en sil, och doppa det i en gryta med kokande vatten. Ta upp det snabbt och skölj under kallt vatten.

KNIVAR MED AVTAGBART SKAFT

Knivar med ben- elfenben- eller plastskaft kan ej kashras. Varmt vatten medför att skaften lossnar.

EMALJ

Emaljerade redskap (med undantag för helt nya) kan inte kashras, eftersom sprickor inte kan värmas över eld.

TRÄ, BRÄDEN OCH BORD

Arbetsbänkar och bord skall tvättas och torkas, även undertill. Dessa täcks sedan över. Skärbrädor kan ej kashras på grund av risporna.

REDSKAP SOM ANVÄNTS KALLA

Redskap, som enbart använts kalla, skall diskas och torkas noggrant innan de doppas i kokande vatten.

PORSLIN

Keramik kan inte kashras. Det strider mot judisk tradition och lag att använda chamets porslin, som nyttjats under övriga delar av året.

GLAS OCH DRICKSGLAS AV DURALEX

Glaset anbringas i en stor behållare som fylls med vatten, till dess att glaset är helt täckt av vatten. Vattnet skall bytas ut var 24:e timme under tre dygn. Detta gäller endast öppna glas, vilka kan rengöras även på insidan. Målat glas kan ej kashras.

Den vedertagna traditionen idag, är att inte kashra glas, utan att ha en kosher för pesach-uppsättning av dricksglas.

KARAFFER OCH FLASKOR

Karaffer för whisky eller flaskor för öl, ättika eller denaturerad sprit får inte användas på Pesach. Dessa vätskor är extremt chamets och kärlen kan inte kashras på vanligt sätt.

DURALEX FÖR MATLAGNING

Rekommenderas ej eftersom det är mycket svårt att rengöra noggrant.

BORDDUKAR

Borddukar som används till Pesach skall **inte** stärkas med vanlig stärkelse. Detta för att förhindra att bestick, som placeras på bordet kommer i kontakt med chamets stärkelse. Nya borddukar skall tvättas noggrant innan de tas i bruk för Pesach.

HANDVISP AV METALL

-Rengör noggrant och kashra som metall.

ELEKTRISK UGN ELLER GASUGN

- Rengör noggrant med speciellt rengöringsmedel som löser fett, synnerhet i hörnen.
- Efter det att 24 timmar förflutit, skall ugnen ställas på maximal värme i en timme.
- Använd endast speciella bakplåtar och bakformar till Pesach.

MIKROVÅGSUGN

- Rengör noggrant, speciellt i alla hål.
- Ställ ett kärl med vatten, efter att den inte använts på 24 timmar, som innehåller minst 3 DL vatten och värm till ungefär hälften av vattnet kokats bort. Stäng av mikrovågsugnen medan det fortfarande finns vatten kvar i kärlet.

DISKMASKIN

- Rengör alla filter.
- Avlägsna samtliga galler från maskinen och rengör dem noggrant.
- Sätt tillbaka gallren och låt maskinen självrengöras på maximal värme.

ELEKTRISK VÄRMEPLATTA, KOKPLATTOR, KERAMISKA HÄLLAR

- Använd inte på 24 timmar
- Rengör noggrant med ett medel som löser fett.
- Torka av noggrant
- Värm plattan till en vanligt hushållspapper börjar ryka/ändrar färg till brun/svart. Då är värmeplattan kosher för Pesach.
- täck allt förutom själva plattorna med aluminiumfolie, och om det är en gjutjärnsplatta, inklusive förhöjningen upp till själva plattan.

INDUKTIONSHÄLLAR

- Rengör noggrant
- Använd inte på 24 timmar.
- Sätt på en ren kastrull med vatten och låt koka på högsta värmen.
- Täck allt förutom själva plattorna med aluminiumfolie

Alternativt (att föredra!), köp en silikonmatta, avsedd för induktionshällar, som täcker hela spishällen (induktionen fungerar ändå)

ELEKTRISK VATTENKOKARE

- Avkalka.
- Rengör in- och utsida.
- Fyll kitteln med vatten och låt koka.
- Skölj kitteln.

BRÖDROST

- Rengörs noggrant. Räknas som chamets och ställs undan.

HUSHÅLLSMASKINER

Dessa kan ej kashras.

KAFFEBRYGGARE

Rengör noggrant och använd särskild kanna för Pesach.

ELEKTRISK HANDMIXER

Kashras enligt reglerna för metall, men det rekommenderas att ha en speciell för Pesach.

KYL OCH FRYS

Rengörs noggrant in- och utsida. Alla hyllor och korgar tas ut och diskas.

SEDERFATET

Matsot Två Matsot för lovsägelser och en för utdelning av Afikoman.

Ett bränt ben och ett ägg Erinrar om Templets förstörelse genom att de symboliserar påskoffret respektive helgdagsoffret i Templet.

Charoset Till minne av leran i Egypten (en söt blandning av äpplen, nötter, kanel och vin).

Karpas Ett tecken på vår och fruktbarhet och ett ständigt förnyat hopp inför framtiden, trots att Karpas doppas i saltvatten.

Maror Bittra örter - symboliserar bitterheten, som präglade israeliternas liv i trälldom.

Saltvatten Symboliserar folkets tårar.

Benämningar

Pesach-helgen har fyra olika benämningar: Pesachfesten, matsotfesten, befrielsefesten (Cherut) samt vårfesten (Aviv). Varje namn säger något om helgen.

Pesachfesten - är det allmänna namnet på helgen. Uttåget ur Egypten, när G_d slog de egyptiska förstfödda och hoppade över, skonade (Pasach) judarnas hus.

Matsotfesten - detta är Bibelns benämning. Matsot, det osyrade brödet, symboliserar slaveriet, de fattigas bröd som våra förfäder åt i Egypten, och om vilka vi läser i Haggadan: "Detta är eländets bröd som våra fäder åt i Egypten."

Befrielsefesten - symboliserar Israels befrielse från slaveriet till ett fritt folk. Frihet är viktigt för alla människor och speciellt betydelsefullt i Israels

historia.

Vårfesten - Pesach infaller alltid under våren och namnet symboliserar förnyelsen av skapelsen och människan.

Israel och befrielsefesten

Israels folk har firat befrielsefesten med glädje i alla generationer, under olika förhållanden och i alla länder. I goda och i onda dagar. Inte ens den fruktansvärda inkquisitionen i Spanien kunde hindra judarna från att i hemlighet fira Pesach-festen. Under denna fest uttryckte folket sin innerliga önskan om befrielse: "Vi är här i år. Nästa år är vi i Israels land. Vi är trälarna i år. Nästa år är vi fria."

Uttåget ur Egypten

Uttåget ur Egypten var en central händelse av största vikt i vår historia och kommer till uttryck både i Bibeln och i hela den Talmudiska litteraturen.

Toran (De Fem Moseböckerna) berättar noggrant och i detalj om alla händelser och traditioner kring firandet av helgen. När andra helger beskrivs i Toran omnämns också uttåget ur Egypten. De tio budorden som våra förfäder mottog på Sinai berg inleds enligt följande: "Jag är Herren din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trældomshuset" (2:a Moseboken. 20:2).

Även i Profeterna och Skrifterna och i den senare litteraturen berättas historien om uttåget ur Egypten. Under hela året upprepar vi i våra böner orden: "Till minne av uttåget ur Egypten." Befrielsen från slaveriet utgjorde den viktigaste förutsättningen för bildandet av folket och uppenbarelsen på Sinai. Egypten var som en smältugn, där de olika folken lärde sig att leva tillsammans.

Många generationer före slaveriet i Egypten hade vår förfader, Abraham, redan förutsett vad som skulle hända och sagt i sin profetiska vision: "Det skall du veta, att din säd skall komma att leva som främlingar i ett land som inte tillhör dem, och de skall där vara trälarna och man skall förtrycka dem. Så skall ske i 400 år" (1:a Moseboken 15:13).

Känslan av befrielse

Jakobs söner sålde sin bror, Josef, till Egypten. Där blev han stor och utnämnd till Faraos ställföreträdare. Den stora hungersnöden i Kanaans

land tvingade Jakobs söner att gå ner till Egypten och köpa mat från den stora matreserven som Josef klokt nog hade lagt upp. Då träffade Jacobs söner återigen sin broder Josef och hela Jacobs familj som bestod av 70 personer, bosatte sig i Egypten. Dessa utgjorde kärnan av det judiska folket som sedan växte och förökade sig (2:a Moseboken 1:7): "De blev en väldig, mäktig mängd."

Efter Josefs död kom en ny Farao och satte Israeliterna i slavarbete. Under denna tid växte en man vid namn Moses upp. Det var han som befriade folket ur slaveriet och förde dem ut till friheten och fram till målet att bli till en nation som än idag lever med Toran som grund.

Efter de tio plågorna som drabbade Egypten blev Israeliterna befriade från slaveriet (5:e Moseboken 26:8): "Men den Evige förde oss ut ur Egypten med stark hand."

Våra lärde summerade och sade: Den som är fri, är den som fritt får leva efter Toran. Som slav kan man inte följa Toran, eftersom förtryckare inte tillåter detta.

Det som hände på Sinai berg har också påverkat hela mänskligheten. Man har tagit lärdom därav och insett värdet av frihet samtidigt som alla har fått kunskaper om en grundläggande etik.

Försäljning av chamets

Under Pesach får judar inte ha chamets i sin ägo och genom att sälja denna till en icke-jude fransäger vi vår rätt till den och den tillhör köparen. Syrade produkter som tillverkats innan Pesach och ej försålts får ej heller användas efter Pesach. Efter Pesach-helgen köper man tillbaka varorna. Det är tradition att rabbinen sköter om denna försäljning så att den görs enligt föreskrifterna. Fullmakter finns vid Makolet i Bajit och i Adat Jisrael och i Adat Jeschurun.

Efter Pesach-helgen köper rabbinen tillbaka varorna och det går inte att använda sig av de varorna förrän de är i din ägo igen. Därför väntar vi 1,5-2 timmar efter att Pesach tagit slut tills vi använder oss de varor vi sålde under Pesach.

Undanröjande av chamets

I god tid före helgen rengörs hemmet noggrant, så att all chamets är undanröjd innan Pesach börjar. I många hem har man en extra uppsättning av köksutensilier avsedda för Pesach. På kvällen före Pesach söker man noggrant efter chamets i alla vrår i hemmet. Skulle man finna något som är chamets, bränner man eller begraver det följande morgon. Dessförinnan läses en lovsägelse. I och med att bijur chamets (brännande av chamets) görs blir denna "ogiltig" och det rekommenderas att se efter i en Siddur efter rätt ordalydelse för den bracha (välsignelse) som skall sägas vid tillfället.

Matsa Ashira

Detta betyder "rik matsa" - alltså matsa som bakats med vin eller ren fruktjuice eller med ägg och som inte innehåller vatten. Ashkenaziska församlingar har som tradition att inte servera denna matsa under Pesach förutom till gamla, sjuka eller barn.

Om Erev Pesach infaller på Shabbat (som i år 2025) använder man matsa ashira för att kunna göra haMotsi, eftersom matsa ej får ätas Erev Pesach för att vi skall kunna säga "Shechejanu". Inte heller får vi ju äta chamets efter ett visst klockslag.

Se separat utskick/info för hur vi förbereder oss för Pesach som infaller på Erev Shabbat, så som i år, 2025.

Matsa Shmura

Shmura betyder bevakad. All matsa som bakas till Pesach är Kosher LePesach. En särskild bevakning krävs av en del judar som endast äter Matsa Shmura (bevakad matsa) - kornen bevakas redan från skördetiden, för att kontrollera att de inte varit i beröring med något som är syrat.

Vid Sederkvällarna är det brukligt att endast äta matsa Shmura och i rätt mängd (minst 4 x 30gr)!!!

Pesach Haggadan

Sederkvällens centrala punkt är berättelsen om uttåget ur Egypten så som det står skrivet i 2:a Moseboken 13:8: "Och du skall på den dagen berätta för din son och säga: sådant gör jag av tacksamhet för vad Herren gjorde

med mig när jag drog ut ur Egypten." och "Ju mer man berättar desto mer må man prisas." För detta ändamål har Haggadan skrivits.

Haggadan började skrivas på våra vises tid. Under årens lopp har Haggadan utökats med några kapitel från Bibeln, Talmud och Midrash, olika böner och sånger. Sedermera har Haggadan utgivits i ett flertal länder med åtskilliga förklaringar och i en mängd konstfullt utförda upplagor.

Det finns fyra olika påbud till Sederaften, två från Toran och två från våra lärde:

1. Att äta Matsa Shmura (minst 4 x 30 gr $\approx$ 2/3 matsa x 4)
2. Att läsa Pesachberättelsen högt
3. Att dricka fyra bägare, om minst 8,6 cl vin
4. Att äta minst 30 gr Maror - bittra örter (antingen pepparrot eller grönsallad beroende på tradition).

Vetepengar (Maot Chitim) - Mjöl till Pesach (Kimcha Depischa)

Det är en mycket speciell mitsva att förse fattiga med Pesach-förnödenheter. I de flesta judiska församlingar är det tradition, att sörja för att även fattiga ges möjlighet att fira Pesach. Det var oerhört angeläget att även fattiga skulle ha tillräckligt med mjöl för tillverkning av matsa (under den tidsperiod då var och en bakade). För detta ändamål organiserades en speciell insamling som kallades **Maot Chitim** eller **Kimcha Depischa**. Denna tradition kan spåras tillbaka till Talmud Jerushalmi där ämnet behandlas. Traditionen har även utvecklats till en viktig del av en judisk församlings förberedelser inför Pesachhögtiden.

Evenemang under Pesach i Församlingen, sederkvällar:

<https://jfst.se/judendom-judar/judiska-helgdagar/pesach/evenemang-under-pesach/>

Makolets öppetider innan och under Pesach

Allmänna

Måndag – torsdag 09:00-17:00

Fredag 08:00-16:00

Söndag 10:00-14:00

Erev Pesach 1/4 08:00-16:00

Söndag 5/4 10:00-14:00

Måndag 6/4 10:00-14:00

Matseförsäljning Auser Dalim

Den traditionella matseförsäljningen i Stockholm sker varje år i samband med Pesach. Via länk www.matze.se

Avhämtning beställda varor:

Söndag 22 mars i Bajit, Nybrogatan 19, 10:00-16:00

KOM IHÅG- FULLMAKTER FÖR FÖRSÄLJNING AV CHAMETS MÅSTE HA KOMMIT TILL RABBIN AMSTER SENAST TISDAG FÖRMIDDAG 31 MARS 2026!

Tider mm inför Pesach 5786/2026

Onsdag, 1 april – Taanit Bechorot, fastan börjar 04:01

Rabbin Amster gör sijum i Adat Jisrael och Natan Frucher gör sijum i Adat Jeschurun.

Bedikat chamets, från 20:11

Mat för resterande chametsmåltider placeras på en separat plats

Fredag 1 april- senast att äta chamets 10:15

Fredag, 1 april – bränna Chamets senast 11:34

(Det kommer gå att bränna chamets på församlingens gård på Wahrendorffsgatan från 10:00-11:00)

Mars

28	lör	Tsav, shabbat hagadol	19:13	10
29	sön			11
30	mån			12
31	tis	Sök chamets efter 20:11		13

April

APR		2026	Ljuständ	Slut	5786
1	ons	Erev pesach *	19:12		Nisan 14
2	tor	Pesach dag 1	after 20:25		15
3	fre	Pesach dag 2	19:17		16
4	lör	Shabbat chol hamoed		20:30	17
5	sön	Chol hamoed			18
6	mån	Chol hamoed			19
7	tis	Chol hamoed, erev jomtov	19:26		20
8	ons	Pesach dag 7	after 20:41		21
9	tor	Pesach dag 8		20:43	22
10	fre	Isru chag	19:33		23
11	lör	Shmini, mevarchim, Pirkel avot 3		20:48	24

G-dstjänsttider se respektive synagoga mejlutskick för information.

Böner vid sökande efter chamets på erev Pesach

Innan man söker efter chamets på kvällen läser man:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל בְּעוֹר חֲמֵץ.

Barukh atah Ado-nai Elo-heinu melekh haolam, asher kid'shanu
b'mitzvotav, v'tzivanu al biur hameitz.

Välsignad vare Hashem vår G_d som helgat oss med dina bud och befallt
oss att ta bort all chamets.

Efter man sökt efter chamets på kvällen läser man:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְּאִכָּא בְּרִשּׁוּתִי
וְדָלָא חֲמִיתָהּ וְדָלָא בְּעֵרְתָהּ וְדָלָא יָד עַנָּא לָהּ
לְבָטֵל וְלֵהוּי הַפְּקָר כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא.

Kol hamira v'hamia d'ika virshuti, d'la hamiteih udla viarteih udla y'dana
leih, libateil v'lehevei hefkeir k'afra d'ara.

Allt syrat och allt jäst som finns hos mig som jag inte har sett eller tagit
bort eller som jag inte känner till är härmed som intet, utan ägare, som
stoft på marken.

Efter att ha gjort sig av med all chamets på fredag morgon och morgonen
erev Pesach säger man

כָּל חֲמִירָא אוֹחֲמִיעָא דְּאִכָּא בְּרִשּׁוּתִי
דְּחִזִּיתָהּ וְדָלָא חֲזִיתָהּ,
דְּחֲמִיתָהּ וְדָלָא חֲמִיתָהּ,
דְּבִעֵרְתָהּ וְדָלָא בִּעֵרְתָהּ,
לְבָטֵל וְלֵהוּי הַפְּקָר כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא.

Kol hamira vahamia d'ika virshuti dahaziteih udla haziteih, dahamiteih
udla hamiteih, d'viarteih udla viarteih libateil v'lehevei hefkeir k'afra d'ara.

Allt syrat och allt jäst som finns hos mig som jag inte har sett eller inte
sett, tagit bort eller inte tagit bort, skall vara som intet, som stoft på
marken.

Jewish Date	Ohr Samayach Jewish Events	World Events	Com-mon Dates
2238	Entry into Egypt by the 70 members of the family of Jacob Settlement in the Land of Goshen - Shepherds	18th Dynasty	1522
2331	Enslavement begins with the death of the last of the 12 sons of Jacob, Levi. Birth of Miriam. Amram, Levi's grandson marries Yocheved, Levi's daughter. They have 3 children Miriam, Aaron and Moses (Daughter of Pharaoh finds Moses.)	Thutmose IV? Pitom (Tanis) & Ramses	1429
2368	Moses - Moshe - 5 levels of test before he is chosen as a prophet at the Burning Bush 1. Leaving palace to identify with brothers 2. Saving Jew from Egyptian oppression 3. Saving one Jew from another 4. Saving one stranger from another stranger. Justice, mercy and humility. 5. Brings water to sheep.		1392
2448	Exodus , Desert Plagues, Red Sea, Manna, Clouds of Glory, Well of Miriam.	Thutmose III?	1312
2448	Revelation at Mt. Sinai. Written & Oral Laws given to the entire Jewish people - 3,000,000 prophets.. Moses' prophecy and authority confirmed by personal experience of every Jew; . - Bava Metzia 59a - "Not in heaven." Golden calf (replacement of Moses, not G-d!) Yom Kippur - atonement, Teshuvah, 2nd tablets. 12 spies & lack of faith - decree - 9th of Av.		1312
2488	Moses write 13 scrolls of the complete Torah and gives one to each tribe, and puts one in the Holy Ark. Death of Moses outside of Israel - burial place unknown		1273
2489	Joshua - disciple of Moses becomes the leader of the Jewish people. First ordination - <i>semichah</i> - in history. Entry into Israel - 10th of Nissan. Condition of entry to Israel was acceptance of the Torah..	Canaanite, Phoenician culture dominate Israel	1271

Rabbin Mattias Amster
Pesach 2025-5785

Wahrendorffsgatan 3 B, Box 7427
103 91 Stockholm